

A K A D E M I E
V A N K U N S T E N

**Werkplan
Akademie van Kunsten
2021**

1.1 INLEIDING

Onder de fundamentele vrijheden die de Europese Unie in haar *Handvest van grondrechten* heeft geformuleerd worden naast de persoonlijke vrijheden van gedachte, geweten en bijvoorbeeld godsdienst ook de kunsten en wetenschappen genoemd. Het manifest besteedt er slechts weinig woorden aan en noemt ze, in Titel II, Artikel 13, in één enkele adem: ‘De kunsten en het wetenschappelijk onderzoek zijn vrij.’ Voor de Unie vormt de vrijheid van de kunsten en wetenschappen klaarblijkelijk de bodem waarop, zoals het manifest het noemt, het beginsel van de democratie en het beginsel van de rechtsstaat rusten. Anders geformuleerd: een samenleving zonder vrijheid van kunsten en zonder vrijheid van wetenschappen kan misschien wel een samenleving worden genoemd, maar toch zeker geen *democratische* samenleving. De kunsten en de wetenschappen zijn simpelweg van vitaal belang voor goed functionerende, weerbare democratieën.

Dat die vrijheid geen vanzelfsprekendheid is, sterker nog, dat die steeds verder onder druk komt te staan, bewijst een enkele blik in de kranten. Aan haar grenzen en overzees ziet de Europese gemeenschap regelrechte aanvallen op vrije en open samenlevingen. Daar waar minder vrijheid heerste, worden pogingen tot verruiming hardhandig de kop in gedrukt. Maar de blik hoeft niet eens naar buiten te worden gekeerd. Ook Europa wordt in het hart getroffen en staat er met lede ogen bij: aanvallen op de pers, op de kunsten en wetenschappen in bijvoorbeeld de Centraal-Europese landen, zorgen tot een steeds verdere verkrumming van wat in naam democratie heette te zijn. Daarbij gaat het slechts om de meest zichtbare dreigingen. Geen enkel land blijft ervan gevrijwaard, zeker niet nu COVID-19 virulent huishoudt en een wereldomvattende crisis veroorzaakt die het falen van systemen blootlegt. Tegelijkertijd braken overal protesten uit tegen systemisch racisme en ongelijkheid, polarisatie en (etno)nationalisme. En de klimaatcrisis verhoogt de druk op de samenleving nog verder.

Wat kan de Akademie van Kunsten betekenen in deze toenemend complexe wereld?

De Akademie wil niet verdelen, maar delen en verbinden. Kunstenaars verhouden zich tot de samenleving, ze onderzoeken haar kracht en haar zwaktes. Kunst draagt bij aan ons vermogen de wereld anders te denken. Ze maakt het mogelijk om steeds in woord, beeld en daad gestalte te geven aan de waarden die ten grondslag liggen aan een open en kritische samenleving. De kunsten bieden een weerwoord tegen oprukkende polarisatie en (etno)nationalisme – dit is het uitgangspunt van het werkplan 2021 van de Akademie van Kunsten.

1.2. TERUGBLIK

In maart 2020 kon het hele werkplan 2020 overboord; een aantal kleinschalige salonavonden, maar ook grotere symposiumreeksen, zoals ‘Konst en kennis’ die in samenwerking met het Domein Geesteswetenschappen zou worden georganiseerd, werden prompt geannuleerd. De plannen werden omgegooid.

Bij de uitbraak van de pandemie werd er vanuit iedere maatschappelijke sector geroepen om ondersteuning; ook vanuit de culturele sector. De Akademie van Kunsten ondersteunde het verzoek om hulp, omdat de kunsten vanwege hun vaak toch al precare situatie extra hard getroffen werden. Tegelijkertijd besloot ze zelf om het perspectief te verbreden en te onderzoeken hoe er rust kan worden gebracht in een tijd van collectieve onrust. Een universeel basisinkomen, zo was de veronderstelling, zou wel eens interne concurrentie kunnen wegnemen en de rust kunnen brengen die nodig is om de maatschappij opnieuw, en ditmaal weerbaarder, te denken. Daarom organiseerde de Akademie van Kunsten een serie van vier webinars over de voor- en nadelen van een basisinkomen. Leden van de Akademie van Kunsten, de Jonge Akademie en het Genootschap werkten mee aan deze sessies. Vervolgens werden leden van de Akademie van Kunsten uitgenodigd een scenario of toekomstperspectief te creëren, met daaraan ten grondslag liggend de vraag: hoe kan een samenleving *met* basisinkomen eruitzien? De webinars dienen daarbij als informatiebron. De perspectieven worden in 2021 gebundeld in een cahier.

Ondertussen werd op initiatief van operamaker Anthony Heidweiler de werkgroep *Bomen die langzaam groeien hebben diepe wortels* gestart. Door het samen lezen van klassieke teksten wil zij de geschiedenis van hedendaags racisme bestuderen, en vervolgens op scholen het gesprek over racisme voeren. De grondgedachte van de werkgroep is dat verandering alleen structureel en duurzaam kan zijn als er een historisch besef aan ten grondslag ligt. De werkgroep organiseerde in 2020 vijf avonden en bestaat uit circa elf leden (kunstenaars, wetenschappers en onderwijsvernieuwers) van de AvK, het Genootschap, DJA en het ComeniusNetwerk. Naast inhoudelijke discussies tussen leden onderling, volgde uit deze werkgroep de aansluiting bij de Black Achievement Month. In het kader van deze maand, gaf onderzoeker, schrijver en sociologe Aspha Bijnaar een lezing over de waarden die ze meekreeg in haar opvoeding, in relatie tot haar leven en carrière in Suriname en Nederland. Dit deed zij aan de hand van een voor haar persoonlijk belangrijk boek, *Wij Slaven van Suriname*, van Anton de Kom.

De Akademie van Kunsten organiseerde in 2020 voor het eerst een tentoonstelling in haar eigen ruimte in het Trippenhuis. RAAAF, bestaande uit Ronald Rietveld en filosoof Erik Rietveld, opereert op het snijvlak van beeldende kunst, architectuur en filosofie. Het collectief creëerde de tentoonstelling *The Landscape Affordances: Situating the Embodied Mind*, waarin zij inzoomde op de materialiteit en het maakproces van hun werk. Zij hielden een pleidooi voor de herwaardering van ambachtelijkheid. Ondanks de COVID-19 beperkingen en met behulp van de KNAW hebben enkele honderden gasten d.m.v. kleinschalige, persoonlijke rondleidingen hun blik op ambachtelijk werk kunnen scherpen.

Over de vraag hoe fictie kan bijdragen aan het denken over de klimaatcrisis organiseerde de Akademie van Kunsten in samenwerking met *De Gids* ‘Een avond op Antarctica’, een symposium met presentaties door schrijvers, filosofen en wetenschappers. Zij speculeerden door middel van fictie over het toekomstige leven op aarde en hoe dat, onder een toenemende klimaatverandering, veranderd zal zijn.

Dit gesprek tussen wetenschappers en makers vormde de inspiratiebron voor een ontmoeting met de minister van OCW. Tijdens een zogenoemde denktafel, ging zij in gesprek met kunstenaars en wetenschappers van de AvK, de KNAW en De Jonge Akademie. Drie grote, maatschappelijke thema’s werden besproken: privacy, klimaat en racisme. De bijeenkomst was een pilot voor een reeks bijeenkomsten waarin kunstenaars en wetenschappers met bewindslieden en beleidsmakers in gesprek gaan. Het doel is om tot nieuwe visies en inzichten te komen die de bewindspersonen en ambtenaren kunnen inspireren bij het maken van beleid.

In 2020 groeide het tracé Kunst & Wetenschap uit tot een vast onderdeel van de Akademie van Kunsten. Het tracé kwam driemaal bijeen. Op 12 februari 2020 was Stan Gielen, KNAW-lid en voorzitter NWO te gast. Op 15 juni 2020 vond het webinar 'Looking into Art Science Collaborations' plaats. De vragen die tijdens dit webinar aan bod kwamen: Wat kunnen kunstenaars en wetenschappers van elkaar leren? Hoe kan samenwerking tussen wetenschappers en kunstenaars tot een oplossing van bijvoorbeeld maatschappelijke vraagstukken leiden en welke overeenkomsten en verschillen zijn er tussen onderzoek door kunstenaars en wetenschappers? Op 14 oktober 2020 sprak het tracé met Regieorgaan SIA voor een toelichting op de verkenning van Regieorgaan SIA naar de versterking van praktijkgericht onderzoek aan kunsthogescholen.

NIAS en de Akademie van Kunsten stellen ieder jaar een artist-in-residence plaats beschikbaar bij het NIAS. Hiermee willen zij de interactie tussen kunst en wetenschap bevorderen. Robert Glas en Joscha Steffens verbleven in 2020 aan het instituut. Glas deed artistiek onderzoek naar het strafrecht in tijden van big data en Steffens nam de wereld van gaming en religie onder de loep. In 2020 kozen het NIAS en de Akademie van Kunsten Oscar Santillán als de artist-in-residence voor de periode 1 februari 2021-1 juli 2021. De beeldend kunstenaar gaat er werken aan een artistiek onderzoek naar biologische computers. Eerdere artists in residence waren Jan Rosseel, Arne Hendriks, Arnold Hoogerwerf, Uruk Shirhan, Masha Ru en Ana María Gómez López.

Vanaf 1 februari 2020 verbleef beeldend kunstenaar Jasmijn Visser voor vijf maanden aan het Meertens Instituut als artist in residence. Zij verbond onderzoek, data en collecties van het Meertens Instituut met kunst om de relatie tussen de Nederlandse cultuur enerzijds en het klimaat en het weer anderzijds zichtbaar te maken aan de hand van taal. Het artist-in-residenceprogramma werd financieel mogelijk gemaakt door de Afdeling Wetenschapsfondsen van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Door de coronacrisis is het fonds dat beschikbaar was voor het Meertens artist-in-residence programma komen te vervallen.

De Akademie van Kunsten en het KNIR bieden elk jaar een residency aan een kunstenaar die in Rome wil werken. Doel is de kruisbestuiving tussen kunst en wetenschap te bevorderen. Marianna Maruyama werd gekozen om van september tot december aan een korte film en een publicatie rondom het project Nile Blue A te werken. Nile Blue A verwijst naar een van de twee kleurstoffen die gebruikt worden om termieten mee te markeren tijdens een experiment in de jaren negentig.

KNIR Artist-in-residence fellow Rini Hurkmans toonde in 2020 haar werk in de tentoonstelling *Pietà, A Reconsideration of the Gesture* van 7 tot en met 20 december in Amsterdam. In dit werk staat het heroverwegen van 'het gebaar' centraal. Dit vloeit voort uit haar onderzoek naar de persfoto van de aanval op Michelangelo's *Pietà* in 1972. Op zaterdag 28 november heeft kunstenaar Rini Hurkmans het kunstwerk *A Personal Gesture* overhandigd aan Anne Vegter, voorzitter van de Akademie van Kunsten. Het is de bedoeling dat Vegter het gebaar op den duur weer doorgeeft en het kunstwerk steeds een tijdje bij iemand anders verblijft.

Beeldend kunstenaar Marlies Vermeulen en hoogleraar filosofie van de gezondheidszorg Klasien Horstman ontvangen het Mingler Scholarship 2020 voor hun project *Bacteria & Borders. Experimental cartography between art, lab & (daily) life*. Vermeulen en Horstman onderzoeken vanuit sociaal, medisch, biomedisch, ethisch, antropologisch en artistiek perspectief hoe grenzen een rol spelen in infecties en de preventie ervan. Mingler live avonden hebben in 2020 niet plaatsgevonden vanwege de coronabeperkende maatregelen.

Op organisatorisch vlak heeft de Akademie van Kunsten onderhoud gepleegd. De verkiezingssystematiek is geëvalueerd en er is besloten over te gaan op een beperktere groei met permanent lidmaatschap. Daarnaast heeft het bestuur van de Akademie van Kunsten in de herfst van 2020 een traject naar een nieuwe strategische agenda in gang gezet. De huidige strategische agenda is geschreven bij oprichting van de AvK en voldoet niet

meer aan de actuele stand van zaken. Om input van de leden te verzamelen werden eind 2020 vijf consultatiesessies georganiseerd. Ruim een derde van de leden deed hieraan mee en leverde enthousiast kritische feedback en ideeën voor de toekomst. De input die door middel van de consultatie bijeen is gebracht zal de basis vormen voor de Strategische Agenda die in 2021 wordt gepubliceerd, maar heeft nu al (deels) een weg in het Werkplan 2021 gevonden.

Tot slot nog informatie over een *spin-off* die volgde op de symposia die de Akademie van Kunsten in 2018 en 2019 organiseerde over het Plusprogramma Nederlands 2018 en 2019.

Op 19 november 2018 organiseerde de Akademie van Kunsten op initiatief van Micha Hamel en Els Stronks een symposium over een Plusprogramma om het vak Nederlands in het voortgezet onderwijs weer aantrekkelijk te maken. Het doel: iedere leerling de mogelijkheid bieden om zijn/haar liefde voor de Nederlandse taal te ontplooiën. Dit kan door extra vakken aan te bieden die de leerling uitdagen, meeslepen, inspireren en vormen. In 2019 volgde een vervolgsymposium met de titel 'Kunnen we het vak Nederlands in het voortgezet onderwijs aantrekkelijker maken door binnen iedere school een schrijfacademie in te richten?' De schrijfacademie zou een plek willen bieden waar leerlingen essays leren schrijven, zich volledig kunnen onderdompelen in het werk van schrijvers zoals Vondel, Couperus, Wieringa, Palmén, Marsman of Isik, en waar leerlingen zich bijvoorbeeld kunnen verdiepen in hiphop, brievenromans, het nieuws en gedichten als alternatieve denkrumtes.

Beide symposia hebben bijgedragen aan de oprichting van de Schrijfakademie waar leerlingen in het voortgezet onderwijs kunnen leren schrijven door te oefenen met techniek en inhoud. En door te leren lezen als een schrijver. De Schrijfakademie wordt gecoördineerd door dichter/onderzoeker Micha Hamel en prof. dr. Els Stronks (Universiteit Utrecht). In de periode 2020-2023 zullen zij de Schrijfakademie verder uitbouwen. Dit doen zij met ondersteuning van het ministerie van OCW en met hulp van alle universitaire opleidingen Nederlandse taal en cultuur, docenten in het voortgezet onderwijs, schrijfdocenten, schrijvers, uitgeverijen en schrijversorganisaties.

2. FAIR PRACTICE

De Akademie van Kunsten was reeds vanaf het begin betrokken bij de ontwikkeling van de arbeidsmarktagenda voor de culturele en creatieve sector, die nu wordt voortgezet in Platform ACCT. Onderdeel, maar zeker niet het enige, van die agenda was de vorming van de zogenoemde Fair Practice Code. In die code worden een aantal principes genoemd om werkgevers- én werknemerschap te stimuleren. In feite vormt de code een instrument om het gesprek tussen opdrachtgever en maker te structureren en te verhelderen. Ze gaat nadrukkelijk niet alleen over *fair pay*, al wordt ze daar vaak toe gereduceerd. De code kent vijf pijlers: solidariteit, transparantie, duurzaamheid, diversiteit en vertrouwen. In het kader van *practice what you preach* zal de Akademie van Kunsten vanaf 2021 haar eigen organisatie tegen het licht houden.

Solidariteit & duurzaamheid

In het licht van de eerste pijler, solidariteit, zal worden gestreefd naar een eerlijke beloning van makers die veelal als zzp'er in een precaire situatie verkeren. Dit geldt voor zowel niet-leden als ook de leden van de AvK. Daarnaast blijft de Akademie van Kunsten aangesloten bij Platform ACCT, zodat de actuele ontwikkelingen (en onderhandelingen) op het gebied van de arbeidsmarkt gevolgd en bijgestuurd kunnen worden.

Diversiteit

Wat betreft de pijler diversiteit, streeft de AvK naar een betere weerspiegeling van de samenleving in het ledenbestand. Daarbij denkt de AvK aan een evenwichtigere verdeling van mannelijke, vrouwelijke of non-binaire leden, maar ook aan een sterker aandeel leden met een biculturele achtergrond en ook aan een meer regionale vertegenwoordiging. Uitgaande van artistieke verdienste zal de selectiecommissie nieuwe leden worden gezocht, overigens net als voorheen, rekening te houden met een brede representatie van de samenleving.

De werkgroep *Bomen die langzaam groeien hebben diepe wortels* wordt voortgezet, in deels besloten, deels publieke bijeenkomsten. Charl Landvreugd sprak in Januari over de tentoonstelling Surinaamse School. In april zal de werkgroep met Philomena Essed in haar nieuwe boek, *Racismekennis*, duiken en dit afzetten tegen haar vroege publicatie *Alledaags Racisme*.

Transparantie

Vorig jaar werd in het Werkplan 2020 aangekondigd dat er ruimte zou komen voor kunstenaars die niet lid zijn van de Akademie van Kunsten. Kunstenaars van alle rangen en standen, en van alle loopbaanposities heette zij welkom om mee te discussiëren over actuele onderwerpen als de arbeidsmarktagenda, de positie van de artistieke zzp'er en klassenstrijd in de kunsten. Ook in 2021 wil de AvK een thuis bieden aan *alle* kunstenaars die daar behoefte aan hebben. Door de coronacrisis is dit urgenter dan ooit.

3. VERGEZICHTEN, VERGEDACHTEN

Net als de wetenschappen produceren de kunsten kennis; een andere vorm van kennis, maar toch, kennis. Daarbij spelen verbeelding en fictie een grote rol. Maar fictie staat nooit in het teken van het oplossen van maatschappelijke problemen. Wel kan zij helpen bij het verbeelden van andere mogelijkheden, bij het verkennen van wat tot voor kort ondenkbaar of onvoorstelbaar leek. Bovendien kan fictie dat doen op een manier die bijvoorbeeld in de wetenschap minder voor de hand ligt. Met andere woorden, de Akademie van Kunsten, kan verder denken en verder kijken. Ze streeft ernaar om meer beeldend te opereren; wat zij in haar uitingen presenteert zijn vergezichten en vergedachten.

Cahiers

In 2021 zal de AVK twee cahiers uitbrengen met bijdragen van leden. Het eerste cahier onderzoekt hoe een samenleving met basisinkomen eruit kan zien. De bijdragen worden geleverd door Anne Vegter, Liesbeth Bik, Wendelien van Oldenborgh, Koert van Mensvoort, Gijs Scholten van Aschat en Dries Verhoeven. Het tweede cahier wordt verzorgd vanuit het tracé *Kunst & Wetenschap*. De cahiers worden vormgegeven door Irma Boom.

Klimaat

In 2021 wordt de klimaatproblematiek verder onderzocht. Dit zal opnieuw gebeuren in samenwerking met *de Gids*. In 2021 wordt een ander, niet minder dramatisch gevolg van de opwarming van het klimaat onderzocht: *het uitsterven*. De Duitse auteur Judith Schalansky zal een lezing verzorgen.

AvK-café's

Kennis wordt geproduceerd door op feiten, resultaten en gedachten te knauwen. Het is de bedoeling dat, zodra de omstandigheden het weer toelaten, er een serie AvK-café's wordt georganiseerd. AvK-café's zijn kleinschalige ontmoetingen waarbij leden met elkaar onderwerpen als identiteitspolitiek, roofkunst, polarisatie, ongelijkheid, en klimaat verder uit zullen diepen.

Denktafels

Op basis van eerdere ervaring en uit gesprekken met o.a. het ministerie van OCW en de Raad voor Cultuur blijkt dat er behoefte is aan Denktafels waarbij leden van KNAW, DJA en AvK in gesprek gaan met en beleidsmakers en bewindspersonen. In 2021 zal de Akademie van Kunsten daarom wederom enkele van deze Denktafels organiseren als ontmoetingsplek voor kunst, wetenschap en beleid.

Tentoonstelling

De Akademie van Kunsten wil ook in 2021 minimaal één tentoonstelling in het Trippenhuis mogelijk maken. Doel van een dergelijke tentoonstelling is, analoog aan die van RAAAF, om onderzoek te presenteren of plaats te laten vinden. Welk lid dit in 2021 zal gaan doen, wordt in de loop van het jaar bekend gemaakt.

Akademie van Kunsten-penning & Akademielezing

In 2021 zal er opnieuw een Akademie van Kunsten-penning worden uitgereikt. Deze penning is een louter eervolle onderscheiding, ontworpen door Irma Boom. Ze wordt uitgereikt aan een persoon die een bijzondere rol heeft gespeeld in het culturele veld, maar desondanks niet lid is van de Akademie van Kunsten. In 2021 wil de Akademie van Kunsten de uitreiking van de penning combineren met de jaarlijkse Akademie van Kunsten-lezing die altijd een reflectie biedt om de rol van de kunsten in de samenleving. Tevens zal de AvK in 2021 onderzoeken of het instellen van een nieuwe prijs wenselijk is. Hierbij valt te denken aan een *geuzenprijs*,

bijvoorbeeld voor de ‘slechtste’ kunstenaar van Nederland, waarmee het debat over wat artistieke kwaliteit is gestimuleerd kan worden.

Schotschriften & reflecties

Uit de ledenconsultatie bleek dat de AvK-leden graag gevraagd worden voor specifieke bijdragen aan de Akademie. Om die reden zal de Akademie van Kunsten verschillende van haar leden regelmatig vragen om een schriftelijke of beeldende bijdrage – een schotschrift of reflectie – te leveren. Zo wordt in aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 een overzicht van de partijprogramma’s opgesteld en gepubliceerd. Wat staat er in de partijprogramma’s over kunst en cultuur? Hoe denken de politieke partijen over de kunsten? Zien zij voor de kunsten een rol weggelegd in het voortdurend werken aan een krachtige en weerbare samenleving, en welke? De Akademie heeft een aantal leden gevraagd om een kiesreflectie te schrijven.

4. KUNST & WETENSCHAP

Ondergebracht in het huis van de KNAW, is de Akademie van Kunsten de plek waar samenwerking tussen kunst en wetenschap wordt gestimuleerd. Nadrukkelijk wordt de samenwerking gezocht met andere domeinen van de KNAW, bijvoorbeeld in de vorm van symposia. De commissie die de KNAW evalueerde adviseert een sterkere betrokkenheid van de AvK bij bijvoorbeeld discussies en onderwerpen die alle drie de akademies raken. De Akademie van Kunsten heeft zich in het verleden al ingespannen om zoveel mogelijk kruisbestuiving tussen kunstenaars en wetenschappers te creëren, vanuit de idee dat 1+1 niet 2, maar 3 vormt. Zo worden leden van het Genootschap en DJA voor haast alle activiteiten (webinars, tracés en commissies) uitgenodigd. Omgekeerd gebeurt dat echter minder vaak. De Akademie van Kunsten zal in 2021 pleiten voor een nog nauwere samenwerking met de verschillende akademies. Zoals de commissie die de KNAW evalueerde aanbeveelt: ‘Het beter structureren van de wisselwerking tussen KNAW-, DJA- en AvK-leden zou een gezamenlijke prioriteit moeten zijn.’

Tracé Kunst & Wetenschap

Het tracé Kunst & Wetenschap is een van de plekken waar de leden van de AvK, het Genootschap en De Jonge Akademie samenkomen. Het tracé ontwikkelt een visie op de financieringsstructuur in Nederland voor gezamenlijke kunst- en wetenschapsamenwerkingen. Het tracé onderzoekt daarbij onder meer de mogelijkheid van een experimenteel fonds waarin de expertise van culturele fondsen en NWO in de beoordeling van dit soort hybride samenwerkingsvormen samenkomt. In 2021 wil het tracé twee expertmeetings organiseren. Daarnaast zal het onderzoek van het tracé worden gepresenteerd in een AvK-cahier.

Stimuleren van talent

De Akademie van Kunsten vindt het stimuleren van talent op het gebied van wetenschap en kunst belangrijk. Daarom maakt zij twee residenties mogelijk, één bij het NIAS en één bij het Koninklijk Nederlands Instituut in Rome (KNIR). Na evaluatie en wegen beperkte middelen hebben de KNAW en het NIAS afgelopen jaar geconcludeerd dat er vanaf 2021 slechts één residentie per jaar mogelijk is.

Mingler website & app

De samenwerking tussen kunst en wetenschappen wordt verder gestimuleerd door middel van de Mingler-website, een gezamenlijk initiatief van de Jonge Akademie en de Akademie van Kunsten. In 2021 zal het tweede project dat door het Stichting Niemeijer Fonds mogelijk wordt gemaakt, worden gelanceerd. Dankzij het Stichting Niemeijer Fonds is voor drie jaar, jaarlijks een stipendium van 10.000 euro beschikbaar voor een Mingler-samenwerking. DJA en AVK ontwikkelen samen een app om beter toegang te creëren tot het Mingler netwerk.

Onderwijs

Verbeelding en creativiteit voorzien mensen van bagage om naar complexe dingen te kijken. Alle cultuur begint bij het onderwijs. De Akademie van Kunsten wil een werkgroep starten waarin een kunstenaars, leraren en mogelijk ook leerlingen, een plan maken om kunst al op een vroeg niveau voor iedereen toegankelijk te maken. Maatschappelijke ongelijkheid zorgt voor kansenongelijkheid, en ook ongelijkheid in de toegankelijkheid van de kunsten.

De Culturele Dienstplicht wordt geëvalueerd. De Akademie wil leren van de aanpak van de Schijverscentrale, en onderzoeken of het mogelijk is om bij doorlopende leerlijnen aan te sluiten, zonder de werkdruk bij scholen te vergroten.

5. DE LEDEN

De leden zijn het kapitaal van de Akademie. Het is cruciaal die kracht in te zetten bij activiteiten en vergezichten die worden ontwikkeld. In voorgaande jaren is besloten om het lidmaatschap van de Akademie van Kunsten, analoog aan het lidmaatschap van de Jonge Akademie, te beperken tot vijf jaar. In 2019 trad daarom de eerste lichting af, de oud-leden werden alumnus. Op aanbeveling van de evaluatiecommissie van de KNAW is in 2020 besloten over te gaan tot permanent lidmaatschap. Het permanent lidmaatschap heeft wel consequenties voor de groei van de Akademie van Kunsten. Daarom is besloten om vanaf 2021 het aantal nieuwe leden dat jaarlijks wordt benoemd terug te brengen tot zes. Tegelijkertijd is de verkiezingssystematiek geëvalueerd. Daaruit kwam naar voren dat een open nominatieprocedure wenselijk is, maar dat er wel beperkingen aan het aantal nominaties moeten worden opgelegd. Om de selectiecommissie werk te besparen worden nominatoren bovendien gevraagd een korte motivatie bij te voegen.

Onderlinge ontmoetingen

In de ledenconsultatie kwam naar voren dat er bij nagenoeg alle leden een sterke behoefte aan meer onderling contact is. Er werd opgemerkt dat er behoefte is om met elkaars werk kennis te maken. Om deze wens te faciliteren zal er in 2021 sterker worden ingezet op de verenigingsfunctie van de Akademie van Kunsten. Er zullen, zodra de situatie het weer toelaat, momenten voor fysieke ontmoeting worden georganiseerd. Naast twee keer per jaar een ledenavond, wordt een reeks kleinschalige ontmoetingsmomenten, in de vorm van het zogenoemde 'KNAUW-café', opgezet. Er wordt ook een serie Spotlights georganiseerd waar leden werk van zichzelf of van anderen presenteren. Zodat nieuwe verbindingen ontstaan en andere vragen oprijzen. Dergelijke, kleinschalige ontmoetingen bieden de kans om jonge en oudere kunstenaars 'mee te nemen', op een open, laagdrempelige manier, zonder een al te dwingende agenda.

De AvK zet de artistieke denkracht in voor een intern gesprek met de leden. Spotlight meetings zetten het werk van leden en niet-leden centraal. Dit kan zowel online als offline gebeuren. Er wordt meer focus aangebracht bij ledendiners, door telkens één onderwerpen als uitgangspunt voor uitwisseling te kiezen. Er wordt aan de nieuwe leden gevraagd een *inauguratielezing* te geven. Op deze manier geven we een breder publiek ook de kans om tot wezenlijke en verdiepende kennis te komen over iemands oeuvre.

6. INTERNATIONAAL

In 2020 heeft de Akademie van Kunsten zich, op uitnodiging van de Akademie der Künste in Berlijn, aangesloten bij de Alliantie van Academies. Deze alliantie zal zich in gaan zetten voor de verdediging van een open samenleving. Zij heeft de volgende doelstellingen:

- Kunst en cultuur zijn essentieel voor het functioneren van de democratie en voor sociale cohesie. Wij komen op voor de vrijheid van kunsten als een voorwaarde voor onze culturele, sociale en politieke manier van leven. De onafhankelijkheid van artistieke posities en instituties van politieke, nationale en religieuze voorschriften vormt het fundament van de democratie.
- Als een gevolg van de verschrikkingen die door Duitsland in de 20ste eeuw zijn veroorzaakt, zijn we ons hier in Berlijn bijzonder bewust van de verantwoordelijkheid om de EU te zien als onderdeel van een transnationaal cultureel (vredes)project.
- We komen op voor culturele diversiteit in Europa en in onze samenlevingen. We willen de ‘blinde vlekken’ in herinnering roepen die de Europese veroveringsoorlogen hebben veroorzaakt en daarbij ook de koloniale machtsstructuren die nog steeds invloed hebben op veel landen vandaag de dag.
- Met de kunst staan we voor een humanisme dat iedere vorm van racisme, discriminatie en geweld veroordeelt. Ook verdedigen we de mensenrechten van diegenen die niet in Europa geboren zijn, maar hier kans op overleving en vreedzame samenleving zoeken.

Op dit moment wordt onderzocht wat de alliantie kan betekenen voor zusteracademies in bijvoorbeeld Hongarije. In 2021 zal door de Circulo de Bellas Artes in Madrid een nieuwe bijeenkomst van Europese academies worden georganiseerd. Daarnaast wordt gepoogd een gesprek te starten met de Europese Commissie om te bezien hoe de culturele en creatieve sector een sterkere verankering kan krijgen in het Europees beleid. Het niet geheel onomstreden plan van Ursula von der Leyen om middels een ‘nieuwe Europese Bauhaus’ tot een verankering van deze sector in de European Green Deal te komen biedt mogelijk aanknopingspunten. Even als het ‘Culture, Creativity, and Inclusive Society cluster’ van *Horizon Europe*. Samen met de partners binnen de Alliantie zal onderzocht worden of en hoe aansluiting mogelijk is.

Naast organisatorische aansluiting bij transnationale netwerken zal de Akademie van Kunsten in 2021 verkennen welke rol leden in het buitenland kunnen spelen. Een flink aantal leden van de Akademie van Kunsten woont buiten Nederland. Zij zouden kunnen worden verzocht om zo nu en dan op te treden als ‘reporter’, als de blik van buiten Nederland die helpt discussie in cultuur(beleid) te vergelijken. Zij zouden kunnen zorgen voor bijvoorbeeld maandelijkse ‘buitenlandberichten’.